

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету
соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова
(ініціали та прізвище)
2025 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ФІЛОСОФСЬКОЇ АРГУМЕНТАЦІЇ

підготовки бакалаврів
денної форми здобуття освіти
освітньо-професійна програма: Європейські філософські студії та креативні
індустрії
спеціальності 033 філософія
галузі знань 03 Гуманітарні науки

ВИКЛАДАЧ: Ель Гуессаб К., д.філос. н., доцент, професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи.

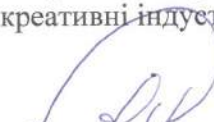
Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри філософії, ПУ та СР

Протокол № 1 від "26" серпня 2025 р.
Завідувач кафедри філософії, ПУ та СР

(підпис)

Т.І. Бутченко
(ініціали, прізвище)

Гарант освітньо-професійної програми
«Європейські філософські студії та
креативні індустрії»

(підпис)

О.В. Краснокутський
(ініціали, прізвище)

2025 рік

Зв'язок з викладачем:

Викладач: доктор філософських наук, доцент Ель Гуессаб Карім

Кафедра: філософії, публічного управління та соціальної роботи, IV корп. ЗНУ, ауд. 315
вул. Дніпровська, 33а

E-mail: eroc@ukr.net, karim@znu.edu.ua,

Телефон: (061) 228-75-73/0677154076

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення), Viber, WhatsApp, Zoom(<https://us04web.zoom.us/j/9649201662?pwd=WjJIYm1IREVNMHVtZUZNRmhnE5uZz09>) Ідентифікатор конференції: 964 920 1662 Пароль: 633681

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Теорія і практика філософської аргументації» є формування у майбутніх бакалаврів філософії здатності викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано. Курс спрямований на розвиток навичок аналізу міркувань, побудови обґрунтованих смислових узагальнень та висновків, а також оволодіння техніками ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності. Особлива увага приділяється здатності адаптувати філософські ідеї до соціально-проектної реалізації в межах креативних індустрій та інноваційного простору країн ЄС.

Дисципліна розроблена для глибокого опанування методології філософського дослідження, деонтологічних норм інтелектуальної доброчесності та еристичних прийомів аргументації. Вивчення курсу дозволяє студентам критично оцінювати власну позицію, уникати логічних помилок та академічної недоброчесності у професійній діяльності. Програма фокусується на застосуванні філософських методів для розв'язання спеціалізованих завдань у галузі гуманітаристики, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Курс є важливим елементом професійної підготовки, оскільки сприяє інтеграції теоретичних знань про європейську філософську традицію з практичними навичками фасилітації креативного потенціалу індивідуальної та колективної свідомості. Студенти навчаються здійснювати філософську рефлексію проблем глобалізації, відповідальності та культурної самобутності, що є критично важливим для роботи в сучасному міжкультурному та інноваційному середовищі.

У межах курсу проводяться лекції та семінарські заняття, під час яких здобувачі аналізують філософські тексти, відпрацьовують навички реферування та порівняльного аналізу літератури. Практична частина курсу передбачає моделювання дискусій, де студенти вчаться розв'язувати міжкультурні конфлікти та налагоджувати творчий діалог.

Виконання завдань сприяє зміцненню вмінь ефективно працювати з інформацією з різних джерел, класифікувати її та використовувати для створення інноваційних філософських смислів. Дисципліна закладає фундамент для подальшої участі в наукових і прикладних дослідженнях, а також для успішної реалізації в масових культурних практиках.

Пререквізити:

ОК «Вступ до філософії» (або шкільний курс «Громадянська освіта»);

ОК «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Кореквізити:

ОК «Історія світової філософії»;

ОК «Логіка»;

ОК «Європейські інтеграційні процеси».

Постреквізити:

ОК «Філософія креативних індустрій»;

ОК «Методологія та організація наукових досліджень»;

Виробнича практика та підготовка кваліфікаційної роботи.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Цикл професійної підготовки спеціальності	
Семестр	3-й	--й
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	16 год.	- год.
Семінарські заняття	8 год.	- год.
Самостійна робота	66 год.	- год.
Консультації	Розклад розміщення консультацій: дистанційні – Zoom, вівторок з 9.00-00 до 10-00. https://us04web.zoom.us/j/9649201662?pwd=WjJIYm1IREVNMHVtZUZNRmhncE5uZz09 Ідентифікатор конференції: 964 920 1662 Пароль: 633681 дистанційні – Viber, Telegram, ZOOM за домовленістю Запис на консультації: eroc@ukr.net , karim@znu.edu.ua	
Вид підсумкового семестрового контролю:	Залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/modedit.php?update=233387&return=0	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК 15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності. СК 6. Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично та	Інтерактивні та діалогові методи, case-study, проблемний і пошуково-дослідницький підходи	Опитування на семінарських заняттях, тестування в системі Moodle, розв'язання завдань.

аргументовано.		
РН04. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики. РН07. Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності. РН08. Мати обізнаність у головних філософських методах і підходах, розуміти етико-практичну значущість філософського знання. РН09. Мати навички написання філософських текстів. РН10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури.		

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Засадничі аспекти теорії і практики філософської аргументації

Предмет і історія еристики

Суперечка як предмет еристики. Учасники суперечки. Позитивні та негативні точки зору. Типи суперечок. Стадії суперечки. З історії еристики. Сучасний стан розвитку мистецтва суперечки. Конференції, симпозіуми, наукові співтовариства, періодичні видання.

Аналіз аргументації

Поняття про аргументацію. Складники аргументації. Контекст аргументації. Алгоритм аналізу аргументації.

Форма аргументації

Поняття про форму аргументації. Поняття про дедуктивне міркування. Дедуктивна аргументація. Форми дедуктивних міркувань. Приклади дедуктивної аргументації. Поняття про правдоподібне міркування. Правдоподібна аргументація. Форми індуктивних міркувань. Правила побудови індуктивної аргументації. Форми міркувань за аналогією. Правила побудови аргументації за аналогією. Приклади правдоподібної аргументації. Алгоритм визначення форми аргументації.

Структура аргументації

Поняття про структуру аргументації. Підрядна аргументація. Сурядна аргументація. Множинна аргументація. Рівні складності структури аргументації. Алгоритм визначення структури аргументації.

Змістовий модуль 2. Форми та закони мислення в аргументативному дискурсі.

Поняття як форма думки.

Характеристика предмета думки в понятті. Мовні, засоби виразу поняття. Зміст поняття. Типологія ознак предмета. Обсяг поняття. Закон оберненого відношення між змістом і обсягом поняття. Види понять. Логічні відношення між поняттями.

Визначення логічної операції над поняттями.

Обмеження і узагальнення понять. Поділ поняття. Структура операцій поділу поняття та види поділу. Правила поділу.

Судження як форма мислення.

Судження, речення і висловлювання. Структура простого судження. Види простих суджень та розподіл термінів у судженнях. Модальні судження.

Закони мислення.

Зв'язок законів мислення, законів природи і суспільства. Основні риси правильного мислення: визначеність, послідовність, несуперечливість та доказовість. Основні закони мислення. Закон тотожності та його об'єктивна основа. Закон суперечності (несуперечності). Типи суперечностей. Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави. Функції основних законів мислення та їх значення в аргументації.

Змістовий модуль 3. Види аргументації

Аргументація доказова та недоказова

Доказова аргументація (доведення) як встановлення істинності тези з використанням логічних засобів за допомогою аргументів, істинність яких вже заздалегідь визначена.

Форма

доказової аргументації - дедуктивне міркування. Недоказова аргументація, основні види.

Пряма та непряма аргументація. Пряма аргументація як міркування від аргументів до тези.

Види критики

Критика як обґрунтування безпідставності процесу аргументації, який відбувся раніше. Спростування як окремий вид критики. Структура критики: теза та аргументи. Форми (схеми) критика: дедуктивні або недедуктивні міркування. Види критики: критика тези, критика аргументів і критика форми (схеми). Критика тези як обґрунтування безпідставності (хибності або малого ступеня правдоподібності) тези, яку висуває пропонент. Пряма і непряма критика тези. Пряма критика тези «зведення до абсурду».

Непряма критика як обґрунтування антитези.

Критика аргументів як обґрунтування безпідставності (хибності або малого ступеня правдоподібності) аргументів, які застосовує пропонент для обґрунтування тези. Критика форми (схеми) як обґрунтування безпідставності форми аргументації, яку застосовує пропонент.

Правила і помилки в аргументації та критиці

Правила і помилки щодо тези. Чіткість, ясність, однозначність як головна умова ефективності аргументації і критики. Незмінність протягом усієї аргументації або критики. Помилка (ignoratio elenchi): «втрата тези» і «підміна тези». Правила і помилки щодо аргументів. Чіткість і ясність аргументів. Обґрунтованість (повністю або частково). Помилка «необґрунтований аргумент» («хибний аргумент» і «випередження основи»). Незалежність від тези. Помилка «коло в обґрунтуванні». Достатність для обґрунтування тези. Помилка «надмірне обґрунтування». Відповідність аргументів тезі. Помилка «безпідставні аргументи». Правила і помилки щодо форми: відношення між аргументами та тезою повинно бути принаймні відношенням підтвердження (відношенням логічного слідування). Помилка «не підтверджує» («не впливає»).

Змістовий модуль 4. Критичне мислення

Поняття критичного мислення

Проблема визначення поняття «критичне мислення». Два підходи до визначення, формування і розвитку критичного мислення. Сутність критичного мислення як логічної саморефлексії. Критичне мислення як здатність свідомо та самостійно міркувати над

отриманою інформацією, як вміння формулювати власні думки, приймати власні рішення та вміння переконливо їх обґрунтувати. Основне призначення та головний результат критичного мислення.

Особливості критичного мислення

Основні риси критичного мислення за Д Клустером: самостійність, постановка проблеми, прийняття рішення, чітка аргументованість, соціальність. Критичні запитання як необхідний етап отримання максимуму інформації, оцінки її істинності, об'єктивності та формулювання власного висновку. Складові критичного мислення. Аналітичне мислення – характерні ознаки. Інтуїтивне мислення – критерії, що відрізняють інтуїтивний умовивід від випадкового судження. Змістовний блок критичного мислення: загальнометодологічні принципи і загальні стратегії.

Методи критичного мислення

Алгоритм критичного мислення, основні фази: аналіз, розуміння, оцінка, критика. Характеристика основних прийомів критичного мислення. Основні стратегії мислення. Один із основних методів критичного мислення - метод «Сократівське опитування». Групи сократівських запитань. Особливості практичного використання сократівського опитування. Відповіді на сократівські запитання як різностороння, повна, об'єктивна інформація щодо теми. Прийом INSERT як метод ефективного аналізу інформації при читанні.

Методи критичної обробки інформації. Основні техніки критичного мислення.

Критичне навчання

Критичне мислення як педагогічна технологія. Фази побудови навчання і розвитку критичного мислення: фаза актуалізації, фаза побудови знань, фаза консолідації. Основні методи розвитку критичного мислення. Умови (вміння) розвитку критичного мислення: планування, гнучкість мислення, наполегливість, готовність до помилок, готовність до компромісів. Основні етапи уроку критичного мислення: розминка, обґрунтування навчання, актуалізація, усвідомлення змісту, рефлексія.

Змістовий модуль 5. Види демонстрації в процесі аргументування та правила її побудови

Умовиводи як базовий елемент аргументації.

Демонстрація та умовивід. Склад і структура умовиводу. Загальна типологія умовиводів. Відношення логічного слідування. Безпосередні умовиводи (обернення; перетворення; протиставлення предикату; умовиводи за логічним квадратом).

Демонстрація у формі дедукції. Простий категоричний силізм. Загальні правила простого категоричного силізму. Спеціальні правила простого категоричного силізму. Виведення модусів фігур простого категоричного силізму. Обґрунтування модусів 2, 3 і 4 фігур шляхом зведення до модусів 1 фігури.

Демонстрація у формі індукції.

Повна, неповна (популярна) та наукова індукція. Вірогідний характер висновків за умови індуктивної демонстрації.

Аналогічна демонстрація.

Аналогія властивостей і аналогія відношень. Роль аналогії в аргументації та умови її використання.

Змістовий модуль 6. Діалог як форма аргументації. Запитання та відповіді.

Сутність комунікації та її роль у суспільстві.

Діалог як найбільш універсальна форма спілкування людей та логіко-комунікаційний процес. Основні види діалогу за характером ведення. Види діалогу в залежності від мети: дидактичний, пошуковий, діалог у процесі аналізу та підготовки рішень. Запитання як різновид імперативу. Види запитань. Функції запитання: пізнавальна та комунікативна. Правила формування запитань. Відповіді та їх види.

Емпірична та теоретична аргументація.

Сутність та особливості емпіричної аргументації. Способи емпіричного обґрунтування знання (підтвердження чи верифікація). Пряме підтвердження. Опосередковане підтвердження. Роль досвіду в емпіричній аргументації. Факти в емпіричній аргументації. Підтвердження наслідків. Перевірка наслідків на досвіді. Поспішне узагальнення. Факти як приклади. Особливості фактів, що використовуються як приклади та ілюстрації. Поняття про теоретичну аргументацію. Дедуктивне обґрунтування. Системна аргументація. Переоцінка ролі доведення.

Змістовий модуль 7. Аргументація і цінності.

Цінності і епістемологія.

Опис і оцінка. Багатоманітність оцінок. Квазіемпіричне обґрунтування оцінок. Універсальні та контекстуальні способи аргументації. Індуктивна та аналогічна аргументація при обґрунтуванні цінностей. Використання метафори. Апеляція до зразка. Теоретичне обґрунтування оцінок. Контекстуальні аргументи. Принципи моралі.

Аргументація в суперечці.

Суперечка як аргументація. Коректні прийоми суперечки. Некоректні прийоми суперечки. Суперечки про істину і про цінності. Види суперечки: дискусія, полеміка, еклектика, софістика. Пропагандистські аргументи. Загальні вимоги до суперечки. Стратегія і практика суперечки.

Змістовий модуль 8. Критичне мислення

Проблема визначення поняття «критичне мислення».

Два підходи до визначення, формування і розвитку критичного мислення. Критичне мислення як удосконалення самого процесу розумової діяльності людини з метою покращення результатів мислення на основі їх критичного аналізу. Критичне мислення як здатність свідомо та самостійно міркувати над отриманою інформацією, як вміння формулювати власні думки, приймати власні рішення та вміння переконливо їх обґрунтувати. Основне призначення та головний результат критичного мислення. Критичне мислення як результат формування та розвитку культури мислення. Мислення критичне і творче мислення. Ціннісна основа критичного мислення. Особливості побудови системи цінностей і сенсів. Головні ознаки критичного мислення вміння: робити логічні висновки; приймати обґрунтовані рішення; давати оцінку отриманій інформації і розумовому процесу; бути спрямованим на результат. Принципи, що становлять фундамент критичного мислення: скептицизм і об'єктивність.

Фази побудови навчання і розвитку критичного мислення: фаза актуалізації, фаза побудови знань, фаза консолідації.

Основні методи розвитку критичного мислення. Умови (вміння) розвитку критичного мислення: планування, гнучкість мислення, наполегливість, готовність до помилок, готовність до компромісів. Основні етапи уроку критичного мислення: розминка, обґрунтування навчання, актуалізація, усвідомлення змісту, рефлексія.

Методи критичного мислення Алгоритм критичного мислення, основні фази: аналіз, розуміння, оцінка, критика.

Характеристика основних прийомів критичного мислення. Основні стратегії мислення. Один із основних методів критичного мислення - метод «Сократівське опитування». Групи сократівських запитань. Особливості практичного використання сократівського опитування. Відповіді на сократівські запитання як різностороння, повна, об'єктивна інформація щодо теми. Прийом INSERT як метод ефективного аналізу інформації при читанні. Методи критичної обробки інформації. Основні техніки критичного мислення

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття/ роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/ д.ф.	з.ф.	
Змістовий модуль 1. Засади аспекти теорії і практики філософської аргументації				
Лекція 1	Тема заняття. Предмет і історія еристики	2	2	1 раз на тиждень
Семінарське заняття 1	Тема заняття. Предмет і історія еристики Перелік питань: 1. Етимологія та визначення поняття «еристика». 2. Співвідношення еристики, діалектики та софістики в античній філософії. 3. Роль Протагора та Горгія у становленні теорії аргументації. 4. Сократичний діалог як метод пошуку істини. 5. Сучасна еристика в контексті теорії комунікації.	2	-	1 раз на тиждень
Самостійна робота 1	1. Підготовка есе: «Софістика — це шлях до омани чи поштовх до розвитку логічного мислення?» Проаналізуйте історичне значення софістики, використовуючи приклади відомих парадоксів. Обґрунтуйте свою позицію щодо того, чи є припустимим використання софізмів у сучасній професійній дискусії. 2. Аналітична таблиця: Складіть порівняльну характеристику дискусії, полеміки та диспуту. Визначте критерії порівняння: мета комунікації, засоби, ставлення до опонента, очікуваний результат. Наведіть приклади ситуацій, де кожен з цих видів аргументативного процесу є найбільш доречним. 3. Практичний кейс: Оберіть відому історичну або літературну суперечку (наприклад, діалоги Сократа або дебати політичних лідерів). Проаналізуйте використані в ній еристичні прийоми. Визначте, які з них були спрямовані на пошук істини, а які — на психологічний тиск. Оцініть ефективність аргументації кожного учасника.	4	-	Протягом семестру
Самостійна	1. Аналітична вправа: Оберіть	4	-	Протягом

робота 2	статтю з відомого видання та виділіть у ній головну тезу та систему аргументів. Оформіть це у вигляді логічної схеми. 2. Творче завдання: Перетворіть повний аргументативний текст на ентимему. Поясніть, які саме засновки ви приховали і чому це може бути вигідним для промовця. 3. Кейс-стаді: Проаналізуйте рекламне повідомлення на предмет прихованих пресупозицій. Визначте, на які цінності та знання аудиторії спирається автор без їхнього прямого озвучування.			семестру
Самостійна робота 3	1. Логічний конструктор: Побудуйте три різні форми аргументації (дедуктивну, індуктивну та за аналогією) для підтримки тези «Освіта є ключем до свободи». Порівняйте їхню силу. 2. Аналіз тексту: Знайдіть у творах Платона фрагмент, де використовується аналогія. Оцініть, наскільки обґрунтованим є такий перехід і які ознаки предметів порівнюються. 3. Критичне есе: «Ризики індуктивного узагальнення у філософії». Розгляньте проблему «чорного лебедя» (Н. Талеб) як приклад обмеженості індуктивної форми аргументації.	4	-	Протягом семестру
Самостійна робота 4	1. Структурний аналіз: Візьміть фрагмент будь-якої філософської праці (наприклад, Р. Декарта) та виділіть у тексті тезу, основні аргументи та спосіб демонстрації. Оцініть їхню взаємопов'язаність. 2. Творча вправа: Сформулюйте одну й ту саму тезу для трьох різних аудиторій (школярів, колег-філософів, політиків). Змініть набір аргументів, зберігаючи логічну структуру. 3. Схема аргументації: Намалюйте графічну схему складної аргументації, де одна теза підтримується декількома підпорядкованими аргументами, кожен з яких має своє власне обґрунтування.	4		Протягом семестру
Змістовий модуль 2. Форми та закони мислення в аргументативному дискурсі				
Лекція 2	Тема заняття. Поняття як форма думки	2	-	1 раз на тиждень

Самостійна робота 5	1. Логічний практикум: Визначте зміст та обсяг трьох філософських термінів за вашим вибором. Проілюструйте дію закону зворотного відношення на прикладі обмеження та узагальнення цих понять. 2. Вправа на класифікацію: Дайте повну логічну характеристику наступним поняттям: «Київ», «студент», «незалежність», «міфологічний кентавр», «вища освіта». Вкажіть, до якого виду вони належать за обсягом та змістом. 3. Аналіз термінології: Знайдіть у науковому тексті приклад використання багатозначного терміну. Опишіть, до яких непорозумінь в аргументації може призвести нечітке визначення цього поняття автором.	4	-	Протягом семестру
Самостійна робота 6	1. Логічний аналіз дефініцій: Знайдіть три визначення терміну «аргументація» у різних джерелах. Перевірте їх на відповідність логічним правилам (сумірність, відсутність кола, відсутність заперечення). 2. Вправа на поділ: Здійсніть поділ поняття «філософський напрям» за трьома різними підставами. Побудуйте схему класифікації, дотримуючись правила безперервності поділу. 3. Творче завдання: Напишіть короткий текст (1 сторінка), у якому ви навмисно використовуєте помилку «занадто широкого визначення». Поясніть, як ця помилка може бути використана для маніпуляції думкою слухача.	4	-	Протягом семестру
Самостійна робота 7	1. Перетворення мовлення: Візьміть 5 складних речень з художнього або публіцистичного тексту та трансформуйте їх у чіткі логічні судження (виділивши S, P та зв'язку). 2. Логічний аналіз зв'язків: Побудуйте таблицю істинності для складного судження: «Якщо аргумент є переконливим і теза є істинною, то суперечка вважається конструктивною». Визначте умови, за яких це висловлювання буде хибним. 3. Робота з кванторами: Перефразуйте загальні твердження у часткові та навпаки. Проаналізуйте, як зміна кванторного слова («всі» на «деякі») впливає на доказову силу аргументу в дискусії про права людини.	4	-	Протягом семестру

Самостійна робота 8	- Пошук логічних пасток: Знайдіть у виступах політиків або рекламі приклад порушення закону тотожності (підміна поняття). Опишіть, як це впливає на висновок аудиторії. - Аналіз суперечностей: Складіть діалог між двома особами, де одна особа висловлює суперечливі судження. Вкажіть, у який саме момент порушується закон несуперечності. - Обґрунтування тези: Оберіть будь-яке дискусійне твердження (наприклад, «Штучний інтелект замінить філософів») і наведіть три аргументи, що відповідають вимогам закону достатньої підстави.	4	-	Протягом семестру
Змістовий модуль 3. Види аргументації				
Лекція 3	Тема заняття. Аргументація доказова та недоказова	2		1 раз на тиждень
Самостійна робота 9	- Співвідношення понять «переконання» та «аргументація» у гуманітарному знанні. - Специфіка апагогічного доведення (від супротивного) в дедуктивних міркуваннях. - Роль паралогізмів та софізмів у недоказовій аргументації. - Особливості аргументації в юридичній практиці: докази та доказування. - Правила та помилки стосовно демонстрації (логічного зв'язку).	4	-	Протягом семестру
Семінарське заняття 2	Тема заняття. Види критики Перелік питань: - Поняття критики та її роль у філософському дискурсі. - Критика тези: пряме та непряме спростування. - Критика аргументів: виявлення хибності або недостатності підстав. - Критика демонстрації: аналіз логічної помилки у формі виводу. - Правила етичної критики та культура ведення полеміки.	2	-	1 раз на тиждень
Самостійна робота 10	Практика спростування: Оберіть відомий софізм (наприклад, «Рогатий») та застосуйте до нього метод критики демонстрації. Поясніть, де саме порушується логічний зв'язок.	4	-	Протягом семестру

	2. Аналіз тексту: Візьміть фрагмент філософського діалогу Платона, де Сократ критикує свого співрозмовника. Визначте, який вид критики він використовує найчастіше: тез, аргументів чи зв'язку? 3. Етичний кодекс: Сформулюйте 5 правил «ідеального критика», які б дозволяли вести дискусію продуктивно, не переводячи її у конфлікт. Обґрунтуйте кожне правило.			
Самостійна робота 11	1. Логічна реконструкція: Оберіть відому наукову суперечку (наприклад, дискусію про природу світла) і реконструйте антитезу, яку висувала кожна зі сторін. 2. Вправа «Зведення до абсурду»: Візьміть твердження «Всі правила мають винятки» і спробуйте спростувати його методом непрямої критики, довівши, що воно заперечує саме себе. 3. Порівняльна таблиця: Складіть таблицю «Пряма vs Непряма критика», вказавши критерії: складність побудови, рівень переконливості, ризики для пропонента та сфера застосування.	4	-	Протягом семестру
Самостійна робота 12	1. Аналіз медіа-текстів: Знайдіть у соціальних мережах або новинах приклад використання «аргументу до натовпу». Опишіть, яким чином автор намагається замінити логічне обґрунтування емоційним залученням аудиторії. 2. Логічна експертиза: Напишіть короткий діалог, у якому один з учасників використовує помилку «коло в доведенні». Спробуйте від імені іншого учасника коректно вказати на цю помилку. 3. Реферат-порівняння: Порівняйте софізми та паралогізми. Наведіть класичні приклади софізмів античності та проаналізуйте їхню структуру. Визначте, чи можливо сьогодні використовувати софістичні прийоми з доброю метою.	4	-	Протягом семестру
Змістовий модуль 4. Критичне мислення				
Лекція 4	Тема заняття. Поняття критичного мислення	2	2	1 раз на тиждень
Самостійна робота 13	1. Есе-роздум: «Чи може людина бути абсолютно об'єктивною? Межі критичного мислення». Проаналізуйте власні стереотипи, які заважають вам неупереджено сприймати нову інформацію. 2. Складання мапи понять: Створіть візуальну схему (ментальну карту), яка відображає зв'язки між критичним	4	-	Протягом семестру

	мисленням, логікою та творчістю. Поясніть, де ці сфери перетинаються. 3. Практичний експеримент: Візьміть будь-яку новину з сумнівного джерела та застосуйте до неї 5 критеріїв перевірки (точність, повнота, релевантність, глибина, логічність). Оформіть результати у вигляді звіту.			
Самостійна Робота 14	1. Самодіагностика: Опишіть ситуацію зі свого життя, коли ви змінили свою думку під впливом логічних аргументів. Які інтелектуальні риси вам допомогли, а які заважали це зробити? 2. Аналіз стереотипів: Оберіть поширений у суспільстві стереотип (наприклад, щодо професії чи національності) і розберіть його за допомогою методів критичного аналізу: які факти його підтверджують, а які — спростовують? 3. Проєкт-дослідження: Складіть перелік «інтелектуальних перешкод», з якими стикається студент під час дистанційного навчання. Запропонуйте методи їх подолання за допомогою інструментів саморегуляції та критичного аналізу.	4	-	<i>Протягом семестру</i>
Самостійна робота 15	1. Практикум з фактчекінгу: Оберіть резонансну новину та перевірте її за алгоритмом IMVAIN. Знайдіть першоджерело інформації та порівняйте його з інтерпретацією в різних медіа. 2. Створення карти аргументації: Візьміть невелику колонку експерта або статтю на актуальну тему. Побудуйте її логічну схему: позначте тезу, всі наведені аргументи та логічні переходи між ними. 3. Сократівське інтерв'ю: Проведіть невелику письмову дискусію із самими собою щодо будь-якої своєї переконаності. Ставте собі уточнювальні та проблемні запитання, поки не дійдете до базового припущення.	4	-	<i>1 раз на тиждень</i>

Самостійна робота 16	1. Порівняльний аналіз: Опишіть свій досвід навчання за традиційною та критичною моделями. Наведіть конкретний приклад теми, яку ви засвоїли краще завдяки активному залученню та дискусії. 2. Розробка алгоритму: Складіть «Пам'ятку студента з критичного читання підручника». Включіть до неї 5 запитань, які варто ставити до кожного розділу, щоб переконатися у власному розумінні матеріалу. 3. Есе-прогноз: «Якою має бути освіта майбутнього в епоху штучного інтелекту?». Обґрунтуйте роль критичного мислення як головної компетенції, яку неможливо автоматизувати.	4	-	<i>Протягом семестру</i>
Змістовий модуль 5. Види демонстрації в процесі аргументування та правила її побудови				
Лекція 5	Тема. Умовиводи як базовий елемент аргументації	2	-	<i>1 раз на тиждень</i>
Семінарське заняття 3	Тема. Умовиводи як базовий елемент аргументації Перелік питань: 1. Поняття умовиводу: логічний перехід від засновків до висновку. 2. Дедуктивні умовиводи: логічна необхідність та правильність висновку. 3. Специфіка індуктивних методів у практичній аргументації та ризики поспішних узагальнень. 4. Умовивід за аналогією: евристична роль та правила достовірності. 5. Логічні помилки в структурах умовиводів та способи їх уникнення.	2	-	<i>1 раз на тиждень</i>

Самостійна робота 17	1.Аналіз силогізмів: Знайдіть у медійних текстах або виступах політиків три приклади дедуктивних висновків. Визначте в них великий, середній та менший терміни. Перевірте, чи не допущено логічних помилок (наприклад, нерозподіленість середнього терміна). Оформіть це у вигляді таблиці, де засновки та висновки чітко відокремлені лінією. 2.Побудова індуктивних схем: Сформулюйте приклад наукової індукції за методом супутніх змін. Опишіть ситуацію, де збільшення або зменшення одного фактора веде до зміни іншого. Поясніть, чому в даному випадку висновок залишається лише ймовірним і які додаткові дані могли б зробити його більш достовірним у контексті наукової аргументації. 3.Критичне оцінювання аналогії: Складіть текст-аргумент (до 10 речень), побудований на аналогії між історичною подією та сучасністю. Після цього проведіть самокритичний аналіз: вкажіть на суттєві відмінності між об'єктами порівняння, які можуть спростувати вашу аналогію. Це допоможе розвинути навичку пошуку слабких місць у власній аргументативній стратегії перед публічним виступом.	4	-	<i>Протягом семестру</i>
-------------------------	---	---	---	--------------------------

Самостійна робота 18	1. Аналітична вправа на побудову силогізмів: Сформулюйте три власні приклади категоричного силогізму за різними фігурами (перша, друга, третя). Перевірте кожен із них на відповідність загальним правилам термінів та засновків. Опишіть, яким чином загальне правило в засновку дозволяє зробити конкретний висновок про суб'єкт тези. 2. Критичний аналіз тексту: Знайдіть у науковій статті або юридичному документі фрагмент, де застосовується дедуктивне міркування. Виділіть у ньому тезу, засновки та продемонструйте схему логічного слідування. Оцініть, чи є демонстрація в цьому випадку коректною та чи не містить вона прихованих ентимем (скорочених міркувань). 3. Порівняльна таблиця методів: Складіть порівняльну характеристику дедуктивної та індуктивної демонстрації. Визначте основні відмінності за такими критеріями: спрямованість руху думки, характер отриманого знання (імовірне чи достовірне), сфера застосування. Поясніть, чому дедукція вважається основним інструментом формальної логіки в системі доведення.	4	-	<i>Протягом семестру</i>
Самостійна робота 19	1. Аналітичне завдання: Оберіть будь-який закон фізики або біології та реконструюйте шлях його відкриття через індуктивне узагальнення. Опишіть, які факти слугували засновками та який вид індукції був використаний. 2. Логічне моделювання: Складіть приклад для кожного з методів Бекона-Мілля (подібності, відмінності, супутніх змін). Ситуації мають бути взяті з професійної сфери або повсякденного життя, демонструючи пошук причини конкретного явища. 3. Критичний аналіз: Знайдіть у медіа-просторі приклад маніпулятивного використання неповного індуктивного узагальнення. Поясніть, чому висновок у даному випадку є недостовірним і які логічні правила були порушені авторами повідомлення.	4	-	<i>Протягом семестру</i>

Самостійна робота 20	1. Аналітичний кейс «Пошук паралелей»: Оберіть складне наукове поняття (наприклад «інфляція», «електричний струм» або «структура ДНК»). Підберіть до нього три різні аналогії (побутову, технічну, природну). Обґрунтуйте, які саме ознаки об'єкта-прототипу дозволяють розкрити суть цільового поняття. Опишіть обмеження кожної з наведених аналогій, вказавши, де подібність закінчується. 2. Графічне моделювання: Створіть візуальну схему аналогічної демонстрації. На схемі мають бути чітко позначені «база знань» (відомий об'єкт) та «цільова область» (новий об'єкт). Стрілками вкажіть логічні зв'язки та перенесення властивостей. Додайте короткий текстовий супровід, пояснюючи, чому обрана візуалізація полегшує розуміння теми для аудиторії, що не має спеціальної підготовки. 3. Критичний розбір тексту: Знайдіть у медіа або науково-популярній літературі приклад використання аналогії. Проаналізуйте його за алгоритмом: а) чи є аналогія зрозумілою цільовій аудиторії; б) чи не є вона маніпулятивною; в) наскільки суттєвими є спільні ознаки порівнюваних предметів. Результати аналізу оформіть у вигляді есе-відгуку, де запропонуйте власну, більш точну модель демонстрації для цього ж явища.	4	-	Протягом семестру

Змістовий модуль 6. Діалог як форма аргументації. запитання та відповіді				
Лекція 6	Тема. Сутність комунікації та її роль у суспільстві	2	-	1 раз на тиждень
Самостійна робота 21	1. Аналітичне есе: Підготуйте письмову роботу на тему: «Вплив штучного інтелекту на зміну моделей міжособистісної комунікації». У роботі необхідно проаналізувати, як автоматизовані системи та боти змінюють наше сприйняття автентичності діалогу та які етичні виклики це ставить перед сучасним суспільством. 2. Кейс-стаді «Бар'єри розуміння»: Оберіть відомий історичний або літературний приклад конфлікту, причиною якого став збій у комунікації. Опишіть елементи комунікативного ланцюга (джерело, повідомлення, канал, отримувач) та ідентифікуйте конкретний тип шуму, що завадив декодуванню інформації. Запропонуйте свій варіант вирішення ситуації через налагодження зворотного зв'язку. 3. Порівняльна таблиця: Складіть порівняльну характеристику вербальної та невербальної комунікації. Виділіть критерії: швидкість передачі, рівень усвідомленості, ступінь довіри реципієнта до інформації, можливість викривлення змісту. Додайте висновок про те, чому в кризових ситуаціях люди більше довіряють невербальним сигналам, ніж словам.	2	-	Протягом семестру

Самостійна робота 22	1. Порівняльний аналіз: Складіть порівняльну таблицю "Емпірична vs Теоретична аргументація". Визначте за критеріями: джерело істинності, методи перевірки, рівень узагальнення та сфера застосування. Обсяг завдання має демонструвати глибоке розуміння того, чому математика використовує переважно теоретичну аргументацію, а біологія — емпіричну. 2. Кейс-стаді: Доберіть три приклади наукових відкриттів (наприклад, відкриття планети Нептун або законів Ньютона). Опишіть, як у цих випадках взаємодіяли емпіричні дані та теоретичні розрахунки. Проаналізуйте, який тип аргументації став вирішальним для визнання цих відкриттів світовою науковою спільнотою. 3. Критичне есе: Напишіть коротке есе на тему "Межі верифікації в сучасній науці". Розгляньте проблему того, чи завжди ми можемо довіряти органам чуття та де закінчується сфера емпіричного підтвердження. Використайте поняття фальсифікації Карла Поппера для пояснення того, чому теоретична аргументація іноді є стійкішою за поодинокі спостереження. Зверніть увагу на логічну коректність побудови ваших власних аргументів.	2	-	Протягом семестру
Змістовий модуль 7. Аргументація і цінності				
Лекція 7	Тема заняття. Цінності і епістемологія	2	-	1 раз на тиждень
Семінарське заняття 4	Тема заняття. Цінності і епістемологія Перелік питань: 1. Співвідношення «істини» та «цінностей» в історії філософської думки. 2. Проблема ціннісної нейтральності науки: концепція Макса Вебера. 3. Епістемологічна роль наукових співтовариств та парадигм (Т. Кун). 4. Когнітивні цінності (простота, несуперечливість, корисність) у структурі теорії. 5. Вплив ідеології та культурних кодів на процес інтерпретації фактів.	2	-	1 раз на тиждень
Самостійна робота 23	1. Аналітичне есе: «Чи можлива наука без етики?». Студент має проаналізувати кейси з історії науки (наприклад,	2	-	Протягом семестру

	розщеплення атома або генетичні експерименти), де гостро постало питання вибору між чистотою пізнання та ціннісними імперативами людства. Необхідно навести аргументи за і проти концепції «чистої науки». 2. Компаративна таблиця: Порівняйте раціоналістичний та ірраціоналістичний підходи до розуміння істини. Виділіть критерії: роль розуму, роль інтуїції, ставлення до віри, критерій вірогідності. Це допоможе зрозуміти, як різні ціннісні установки формують різні епістемологічні стратегії. 3. Критичний аналіз тексту: Прочитайте фрагмент праці П. Фейєрабенда «Проти методу» та випишіть 5 ключових тез щодо того, як культурні цінності та суб'єктивні вподобання вчених стимулюють науковий прогрес. Підготуйте коротке резюме про те, чому автор вважає науку «ідеологією» і чи згодні ви з цим твердженням у контексті сучасної цифровізації світу.			
Самостійна робота 24	1. Аналітичне есе: Оберіть відому історичну або літературну дискусію та проведіть її логічний розбір. Визначте основну тезу сторін, виокремте використані аргументи та проаналізуйте тип демонстрації. Оцініть, чи були допущені логічні помилки або свідомі маніпуляції (софізми). Зробіть висновок про те, чи було досягнуто мети суперечки. 2. Складання «Карти аргументації»: Візьміть актуальну суспільно-політичну проблему (наприклад, «Впровадження ШІ в освіту»). Сформулюйте власну тезу та підберіть до неї 5 різнопланових аргументів: логічних, фактологічних та ілюстративних. Для кожного аргументу передбачте можливу контраргументацію опонента та заздалегідь підготуйте відповіді для захисту своєї позиції. 3. Практикум з виявлення софізмів: Опрацюйте фрагменти сучасних ток-шоу або передвиборчих дебатів. Знайдіть мінімум 3 приклади некоректних прийомів (наприклад, «перехід на особистості» або «надмірне узагальнення»). Запишіть цитату, назвіть вид хитрощів та запропонуйте варіант коректної відповіді, яка б дозволила повернути розмову в конструктивне русло.	2	-	Протягом семестру
Змістовий модуль 8. Критичне мислення				
Лекція 8	Тема заняття.. Проблема визначення поняття «критичне мислення»	2	-	1 раз на тиждень
Самостійна робота 25	1. Термінологічний компаративний аналіз. Випишіть п'ять різних визначень	2	-	Протягом семестру

	«критичного мислення» (наприклад, за Еннісом, Макпекком, Халперн, Хічкоком та ЗНУ). Складіть порівняльну таблицю, виділивши спільні та відмінні риси. На основі аналізу напишіть есе-обґрунтування (до 1 стор.) на тему: «Чому уніфікація поняття критичного мислення є складною проблемою?». 2. Кейс-стаді: маніпуляція дефініціями. Знайдіть у медіа-просторі або науково-популярних статтях приклади використання терміна «критичне мислення» у невластивому йому значенні (наприклад, як синонім до простої незгоди або недовіри). Опишіть, як помилкове розуміння терміна впливає на якість дискусії та прийняття рішень. 3. Розробка ментальної карти «Анатомія поняття». Створіть візуальну схему (ментальну карту), де в центрі буде «Критичне мислення», а відгалуженнями стануть: «Інтелектуальні якості», «Логічні інструменти», «Мета», «Перешкоди». Кожне відгалуження має містити посилання на конкретну наукову школу або автора, що підкреслює багатогранність об'єкта дослідження та допомагає структурувати хаотичне поле існуючих визначень.			
Самостійна робота 26	1. Створення технологічної карти заняття. Виберіть довільну тему з вашого фаху та розробіть план-конспект за трифазною структурою. Для кожної фази (актуалізація, побудова знань, консолідація) пропишіть конкретні методичні прийоми (наприклад, «Знаю/Хочу дізнатися/Дізнався», «Діаграма Венна» тощо) та очікувані результати. Опишіть, як саме діяльність викладача стимулюватиме перехід студента від однієї фази до іншої. 2. Аналітичне есе «Бар'єри впровадження моделі КМ». Проаналізуйте потенційні труднощі, які можуть виникнути при реалізації фази консолідації у великих студентських групах. Розгляньте часові обмеження, психологічну неготовність до відкритої дискусії та авторитарний стиль викладання як чинники, що блокують розвиток критичного мислення. Запропонуйте 3–4 шляхи подолання цих бар'єрів за допомогою цифрових інструментів. 3. Розробка інструментарію рефлексії. Сформулюйте перелік із 10 «відкритих» запитань для фази консолідації, які б спонукали до аналізу не лише змісту навчання, а й самого процесу мислення (метакогнітивна	2	-	Протягом семестру

	рефлексія). Наприклад: «Які з моїх попередніх переконань були піддані сумніву під час роботи з матеріалом?» або «Який аргумент здався мені найбільш вразливим і чому?». Обґрунтуйте вибір кожного запитання з точки зору психології сприйняття.			
Самостійна робота 27	1. Критичний розбір публіцистичного тексту (кейс-стаді): Оберіть статтю на дискусійну тему в медіа. Використовуючи вивчений алгоритм, послідовно виконайте чотири кроки: випишіть основні тези (аналіз), поясніть головну ідею своїми словами (розуміння), перевірте наведені факти через альтернативні джерела (оцінка) та сформулюйте два контраргументи до позиції автора (критика). Обсяг звіту — до 2 сторінок. 2. Складання карти логічних помилок: Проаналізуйте виступи сучасних політиків або рекламні ролики. Знайдіть та опишіть 5 прикладів порушення законів логіки (наприклад, «атака на особистість», «хибна дилема» або «апеляція до авторитету»). Поясніть, як ці маніпуляції впливають на фазу розуміння інформації реципієнтом та як їх можна нейтралізувати за допомогою методів оцінки. 3. Розробка алгоритму прийняття рішення: Сформулюйте складну професійну або життєву проблему. Застосуйте фази критичного мислення для її вирішення. Опишіть, які дані ви проаналізували, як переконалися в їх розумінні, за якими шкалами оцінювали варіанти рішення та яку критику власних припущень здійснили перед фінальним вибором. Результат оформіть у вигляді логічної схеми або таблиці з коментарями.	2	-	Протягом семестру

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Поточний контроль				
<i>Змістовий модуль 1. Зasadничі аспекти теорії і практики філософської аргументації</i>				
Семінарське заняття 1	Практичні: опитування або тест	Питання для підготовки: 1. Етимологія та визначення поняття «еристика». 2. Співвідношення еристики, діалектики та софістики в античній філософії. 3. Роль Протагора та Горгія у становленні теорії аргументації. 4. Сократичний діалог як метод пошуку істини. 5. Сучасна еристика в контексті теорії комунікації.	Опитування: 2–3 бали – чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 2 бали – часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	3

Самостійна робота № 1	Завдання самостійної роботи № 1	1. Підготовка есе: «Софістика — це шлях до омани чи поштовх до розвитку логічного мислення?» Проаналізуйте історичне значення софістики, використовуючи приклади відомих парадоксів. Обґрунтуйте свою позицію щодо того, чи є припустимим використання софізмів у сучасній професійній дискусії. 2. Аналітична таблиця: Складіть порівняльну характеристику дискусії, полеміки та диспуту. Визначте критерії порівняння: мета комунікації, засоби, ставлення до опонента, очікуваний результат. Наведіть приклади ситуацій, де кожен з цих видів аргументативного процесу є найбільш доречним. 3. Практичний кейс: Оберіть відому історичну або літературну суперечку (наприклад, діалоги Сократа або дебати політичних лідерів). Проаналізуйте використані в ній еристичні прийоми. Визначте, які з них були спрямовані на пошук істини, а які — на психологічний тиск. Оцініть ефективність аргументації кожного учасника.	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	2
Самостійна робота № 2	Завдання самостійної роботи № 2	1. Аналітична вправа: Оберіть статтю з відомого видання та виділіть у ній головну тезу та систему аргументів. Оформіть це у вигляді логічної схеми. 2. Творче завдання: Перетворіть повний аргументативний текст на ентимему. Поясніть, які саме засновки ви приховали і чому це може бути вигідним для промовця. 3. Кейс-стаді: Проаналізуйте рекламне повідомлення на предмет прихованих пресупозицій. Визначте, на які цінності та знання аудиторії спирається автор без їхнього прямого озвучування.	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	2

Самостійна робота № 3	Завдання самостійної роботи № 3	1. Логічний конструктор: Побудуйте три різні форми аргументації (дедуктивну, індуктивну та за аналогією) для підтримки тези «Освіта є ключем до свободи». Порівняйте їхню силу. 2. Аналіз тексту: Знайдіть у творах Платона фрагмент, де використовується аналогія. Оцініть, наскільки обґрунтованим є такий перехід і які ознаки предметів порівнюються. 3. Критичне есе: «Ризики індуктивного узагальнення у філософії». Розгляньте проблему «чорного лебедя» (Н. Талеб) як приклад обмеженості індуктивної форми аргументації.	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення...	2
Самостійна робота № 4	Завдання самостійної роботи № 4	1. Структурний аналіз: Візьміть фрагмент будь-якої філософської праці (наприклад, Р. Декарта) та виділіть у тексті	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на	2

		тезу, основні аргументи та спосіб демонстрації. Оцініть їхню взаємопов'язаність. 2. Творча вправа: Сформулюйте одну й ту саму тезу для трьох різних аудиторій (школярів, колег-філософів, політиків). Змініть набір аргументів, зберігаючи логічну структуру. 3. Схема аргументації: Намалюйте графічну схему складної аргументації, де одна теза підтримується декількома підпорядкованими аргументами, кожен з яких має своє власне обґрунтування.	запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	
Змістовий модуль 2. <i>Форми та закони мислення в аргументативному дискурсі</i>				
Самостійна робота № 5	Завдання самостійної роботи № 5	1. Логічний практикум: Визначте зміст та обсяг трьох філософських термінів за вашим вибором. Проілюструйте дію закону зворотного відношення на прикладі обмеження та узагальнення цих понять. 2. Вправа на класифікацію: Дайте повну логічну характеристику наступним поняттям: «Київ», «студент», «незалежність», «міфологічний кентавр», «вища освіта». Вкажіть, до якого виду вони належать за обсягом та змістом. 3. Аналіз термінології: Знайдіть у науковому тексті приклад використання багатозначного терміну. Опишіть, до яких непорозумінь в аргументації може призвести нечітке визначення цього поняття автором.	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	2
	Завдання самостійної	1. Логічний аналіз дефініцій: Знайдіть три визначення терміну	2 бала — чітка, повна та	2

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

Самостійна робота № 6	роботи № 6	«аргументація» у різних джерелах. Перевірте їх на відповідність логічним правилам (сумірність, відсутність кола, відсутність заперечення). 2. Вправа на поділ: Здійсніть поділ поняття «філософський напрям» за трьома різними підставами. Побудуйте схему класифікації, дотримуючись правила безперервності поділу. 3. Творче завдання: Напишіть короткий текст (1 сторінка), у якому ви навмисно використовуєте помилку «занадто широкого визначення». Поясніть, як ця помилка може бути використана для маніпуляції думкою слухача.	змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	
Самостійна робота № 7	Завдання самостійної роботи № 7	1. Перетворення мовлення: Візьміть 5 складних речень з художнього або публіцистичного тексту та трансформуйте їх у чіткі логічні судження (виділивши S, P та зв'язку). 2. Логічний аналіз зв'язків: Побудуйте таблицю істинності для складного судження: «Якщо аргумент є переконливим і теза є істинною, то суперечка вважається конструктивною». Визначте умови, за яких це висловлювання буде хибним. 3. Робота з кванторами: Перефразуйте загальні твердження у часткові та навпаки. Проаналізуйте, як зміна кванторного слова («всі» на «деякі») впливає на доказову силу аргументу в дискусії про права людини.	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	2
Самостійна робота № 8	Завдання самостійної роботи № 8	1. Пошук логічних пасток: Знайдіть у виступах політиків або рекламі приклад порушення закону тотожності (підміна поняття). Опишіть, як це впливає на висновок аудиторії. 2. Аналіз суперечностей: Складіть діалог між двома особами, де одна особа висловлює суперечливі судження. Вкажіть, у який саме момент порушується закон несуперечності. 3. Обґрунтування тези: Оберіть будь-яке дискусійне твердження (наприклад, «Штучний інтелект замінить філософів») і наведіть три	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	2

		аргументи, що відповідають вимогам закону достатньої підстави.		
Змістовий модуль 3. Види аргументації				
Семінарське заняття 2	Практичні: опитування або тест	Питання для підготовки: 1. Сутність соціальності. Людина як соціальна істота. Механізми інтеграції у суспільство. 2. Свобода і відповідальність. Філософські підходи до свободи. Моральна і соціальна відповідальність особистості. 3. Соціальні конфлікти. Причини та типи конфліктів. Роль конфліктів у розвитку суспільства. 4. Цінності і норми. Соціальні та моральні цінності. Норми поведінки і їх вплив на суспільство. 5. Соціальне прогнозування. Методи передбачення соціальних змін. Практичне значення прогнозування для політики та розвитку суспільства.	Опитування: 2–3 бали – чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 2 бали – часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	3
Самостійна робота № 9	Завдання самостійної роботи № 9	1. Робота повинна бути структурована відповідно до кожного пункту завдання: аналітичний кейс, спростування та компаративний аналіз мають бути чітко виокремлені й логічно завершені. 2. У процесі виконання завдань необхідно обґрунтовувати свої висновки: виділення тези, аргументів і типу демонстрації в науковому тексті, а також побудова спростувань мають спиратися на коректний логічний аналіз. 3. Порівняльна таблиця повинна бути змістовною та аналітичною: визначені критерії (тип висновку, достовірність, сфери застосування, логічні помилки) мають бути чітко сформульовані й коректно	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	2

		співвіднесені з доказовою та недоказовою аргументацією. 4. Оформлення роботи має відповідати академічним вимогам: логічна послідовність викладу, грамотність, акуратність, а також використання наукових джерел для підтвердження теоретичних положень і поглиблення аналізу.		
Самостійна робота № 10	Завдання самостійної роботи № 10	1. Практика спростування: Оберіть відомий софізм (наприклад, «Рогатий») та застосуйте до нього метод критики демонстрації. Поясніть, де саме порушується логічний зв'язок. 2. Аналіз тексту: Візьміть фрагмент філософського діалогу Платона, де Сократ критикує свого співрозмовника. Визначте, який вид критики він використовує найчастіше: тез, аргументів чи зв'язку? 3. Етичний кодекс: Сформулюйте 5 правил «ідеального критика», які б дозволяли вести дискусію продуктивно, не переводячи її у конфлікт. Обґрунтуйте кожне правило.	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	2
Самостійна робота № 11	Завдання самостійної роботи № 11	1. Логічна реконструкція: Оберіть відому наукову суперечку (наприклад, дискусію про природу світла) і реконструйте антитезу, яку висувала кожна зі сторін. 2. Вправа «Зведення до абсурду»: Візьміть твердження «Всі правила мають винятки» і спробуйте спростувати його методом непрямої критики, довівши, що воно заперечує саме себе. 3. Порівняльна таблиця: Складіть таблицю «Пряма vs Непряма критика», вказавши критерії: складність побудови, рівень переконливості, ризики для пропонента та сфера застосування.	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	2
Самостійна робота № 13	Завдання самостійної роботи № 13	1. Аналіз медіа-текстів: Знайдіть у соціальних мережах або новинах приклад використання «аргументу до натовпу». Опишіть, яким чином автор намагається	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал —	2

		замінити логічне обґрунтування емоційним залученням аудиторії. 2. Логічна експертиза: Напишіть короткий діалог, у якому один з учасників використовує помилку «коло в доведенні». Спробуйте від імені іншого учасника коректно вказати на цю помилку. 3. Реферат-порівняння: Порівняйте софізми та паралогізми. Наведіть класичні приклади софізмів античності та проаналізуйте їхню структуру. Визначте, чи можливо сьогодні використовувати софістичні прийоми з доброю метою.	часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	
Змістовий модуль 4. Критичне мислення				
Самостійна робота № 14	Завдання самостійної роботи № 14	1. Самодіагностика: Опишіть ситуацію зі свого життя, коли ви змінили свою думку під впливом логічних аргументів. Які інтелектуальні риси вам допомогли, а які заважали це зробити? 2. Аналіз стереотипів: Оберіть поширений у суспільстві стереотип (наприклад, щодо професії чи національності) і розберіть його за допомогою методів критичного аналізу: які факти його підтверджують, а які — спростовують? 3. Проєкт-дослідження: Складіть перелік «інтелектуальних перешкод», з якими стикається студент під час дистанційного навчання. Запропонуйте методи їх подолання за допомогою інструментів саморегуляції та критичного аналізу.	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	2
Самостійна робота № 15	Завдання самостійної роботи № 15	1. Практикум з фактчекінгу: Оберіть резонансну новину та перевірте її за алгоритмом IMVAIN. Знайдіть першоджерело інформації та порівняйте його з інтерпретацією в різних медіа. 2. Створення карти аргументації: Візьміть невелику колонку експерта або статтю на актуальну тему. Побудуйте її логічну схему: позначте тезу, всі наведені аргументи та логічні переходи між ними. 3. Сократівське інтерв'ю: Проведіть невелику письмову дискусію із самими собою щодо будь-якої своєї переконаності. Ставте собі уточнювальні та проблемні запитання, поки не дійдете до базового	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	2

		припущення.		
Самостійна робота № 16	Завдання самостійної роботи № 17	1. Порівняльний аналіз: Опишіть свій досвід навчання за традиційною та критичною моделями. Наведіть конкретний приклад теми, яку ви засвоїли краще завдяки активному залученню та дискусії. 2. Розробка алгоритму: Складіть «Пам'ятку студента з критичного читання підручника». Включіть до неї 5 запитань, які варто ставити до кожного розділу, щоб переконатися у власному розумінні матеріалу. 3. Есе-прогноз: «Якою має бути освіта майбутнього в епоху штучного інтелекту?». Обґрунтуйте роль критичного мислення як головної компетенції, яку неможливо автоматизувати.	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	2
Змістовий модуль 5. Види демонстрації в процесі аргументування та правила її побудови				
Семінарське заняття 3	Практичні: опитування або тест	1. Поняття умовиводу: логічний перехід від засновків до висновку. 2. Дедуктивні умовиводи: логічна необхідність та правильність висновку. 3. Специфіка індуктивних методів у практичній аргументації та ризики поспішних узагальнень. 4. Умовивід за аналогією: евристична роль та правила достовірності. 5. Логічні помилки в структурах умовиводів та способи їх уникнення.	Опитування: 2–3 бали – чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 2 бали – часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	3

Самостійна робота № 17	Завдання самостійної роботи № 17	1.Аналіз силогізмів: Знайдіть у медійних текстах або виступах політиків три приклади дедуктивних висновків. Визначте в них великий, середній та менший терміни. Перевірте, чи не допущено логічних помилок (наприклад, нерозподіленість середнього терміна). Оформіть це у вигляді таблиці, де засновки та висновки чітко відокремлені лінією. 2.Побудова індуктивних схем: Сформулюйте приклад наукової індукції за методом супутніх змін. Опишіть ситуацію, де збільшення або зменшення одного фактора веде до зміни іншого. Поясніть, чому в даному випадку висновок залишається лише ймовірним і які додаткові дані могли б зробити його більш достовірним у контексті наукової аргументації. 3.Критичне оцінювання аналогії: Складіть текст-аргумент (до 10 речень), побудований на аналогії між історичною подією та сучасністю. Після цього проведіть самокритичний аналіз: вкажіть на суттєві відмінності між об'єктами порівняння, які можуть спростувати вашу аналогію. Це допоможе розвинути навичку пошуку слабких місць у власній аргументативній стратегії перед публічним виступом.	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	2
Самостійна робота № 18	Завдання самостійної роботи № 18	1.Аналітична вправа на побудову силогізмів: Сформулюйте три власні приклади категоричного силогізму за різними фігурами (перша, друга, третя). Перевірте кожен із них на відповідність загальним правилам термінів та засновків. Опишіть, яким чином загальне правило в засновку дозволяє зробити конкретний	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	2

		висновок про суб'єкт тези. 2.Критичний аналіз тексту: Знайдіть у науковій статті або юридичному документі фрагмент, де застосовується дедуктивне міркування. Виділіть у ньому тезу, засновки та продемонструйте схему логічного слідування. Оцініть, чи є демонстрація в цьому випадку коректною та чи не містить вона прихованих ентимем (скорочених міркувань). 3.Порівняльна таблиця методів: Складіть порівняльну характеристику дедуктивної та індуктивної демонстрації. Визначте основні відмінності за такими критеріями: спрямованість руху думки, характер отриманого знання (імовірне чи достовірне), сфера застосування. Поясніть, чому дедукція вважається основним інструментом формальної логіки в системі доведення.		
Самостійна робота № 19	Завдання самостійної роботи № 19	1. Аналітичне завдання: Оберіть будь-який закон фізики або біології та реконструюйте шлях його відкриття через індуктивне узагальнення. Опишіть, які факти слугували засновками та який вид індукції був використаний. 2. Логічне моделювання: Складіть приклад для кожного з методів Бекона-Мілля (подібності, відмінності, супутніх змін). Ситуації мають бути взяті з професійної сфери або повсякденного життя, демонструючи пошук причини конкретного явища . 3. Критичний аналіз: Знайдіть у медіа-просторі приклад маніпулятивного використання неповного індуктивного узагальнення.	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення..	2

		Поясніть, чому висновок у даному випадку є недостовірним і які логічні правила були порушені авторами повідомлення.		
Самостійна робота № 20	Завдання самостійної роботи № 20	1. Аналітичний кейс «Пошук паралелей»: Оберіть складне наукове поняття (наприклад, «інфляція», «електричний струм» або «структура ДНК»). Підберіть до нього три різні аналогії (побутову, технічну, природну). Обґрунтуйте, які саме ознаки об'єкта-прототипу дозволяють розкрити суть цільового поняття. Опишіть обмеження кожної з наведених аналогій, вказавши, де подібність закінчується. 2. Графічне моделювання: Створіть візуальну схему аналогічної демонстрації. На схемі мають бути чітко позначені «база знань» (відомий об'єкт) та «цільова область» (новий об'єкт). Стрілками вкажіть логічні зв'язки та перенесення властивостей. Додайте короткий текстовий супровід, пояснюючи, чому обрана візуалізація полегшує розуміння теми для аудиторії, що не має спеціальної підготовки. 3. Критичний розбір тексту: Знайдіть у медіа або науково-популярній літературі приклад використання аналогії. Проаналізуйте його за алгоритмом: а) чи є аналогія зрозумілою цільовій аудиторії; б) чи не є вона маніпулятивною; в) наскільки суттєвими є спільні ознаки порівнюваних предметів. Результати аналізу оформіть у вигляді есе-відгуку, де запропонуйте власну, більш точну модель демонстрації для цього ж явища.	2 бала — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 1 бал — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	2

Змістовий модуль 6 . Діалог як форма аргументації. запитання та відповіді

Самостійна робота № 21	Завдання самостійної роботи № 21	1. Аналітичне есе: Підготуйте письмову роботу на тему: «Вплив штучного інтелекту на зміну моделей міжособистісної комунікації». У роботі необхідно проаналізувати, як автоматизовані системи та боти змінюють наше сприйняття автентичності діалогу та які етичні виклики це ставить перед сучасним суспільством. 2. Кейс-стаді «Бар'єри розуміння»: Оберіть відомий історичний або літературний приклад конфлікту, причиною якого став збій у комунікації. Опишіть елементи комунікативного ланцюга (джерело, повідомлення, канал, отримувач) та ідентифікуйте конкретний тип шуму, що завадив декодуванню інформації. Запропонуйте свій варіант вирішення ситуації через налагодження зворотного зв'язку. 3. Порівняльна таблиця: Складіть порівняльну характеристику вербальної та невербальної комунікації. Виділіть критерії: швидкість передачі, рівень усвідомленості, ступінь довіри реципієнта до інформації, можливість викривлення змісту. Додайте висновок про те, чому в кризових ситуаціях люди більше довіряють невербальним сигналам, ніж словам.	1 бал — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 0,5 бала — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	1
Самостійна робота № 22	Завдання самостійної роботи № 22	1. Порівняльний аналіз: Складіть порівняльну таблицю "Емпірична vs Теоретична аргументація". Визначте за критеріями: джерело істинності, методи перевірки, рівень узагальнення та сфера	1 бал — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 0,5 бала — часткова, але змістовна відповідь або	1

		застосування. Обсяг завдання має демонструвати глибоке розуміння того, чому математика використовує переважно теоретичну аргументацію, а біологія — емпіричну. 2. Кейс-стаді: Доберіть три приклади наукових відкриттів (наприклад, відкриття планети Нептун або законів Ньютона). Опишіть, як у цих випадках взаємодіяли емпіричні дані та теоретичні розрахунки. Проаналізуйте, який тип аргументації став вирішальним для визнання цих відкриттів світовою науковою спільнотою. 3. Критичне есе: Напишіть коротке есе на тему "Межі верифікації в сучасній науці". Розгляньте проблему того, чи завжди ми можемо довіряти органам чуття та де закінчується сфера емпіричного підтвердження. Використайте поняття фалсифікації Карла Поппера для пояснення того, чому теоретична аргументація іноді є стійкішою за поодинокі спостереження. Зверніть увагу на логічну коректність побудови ваших власних аргументів.	доповнення.	
Змістовий модуль 7. Аргументація і цінності				
Семінарське заняття 4	Практичні: опитування або тест	1. Співвідношення «істини» та «цінності» в історії філософської думки. 2. Проблема ціннісної нейтральності науки: концепція Макса Вебера. 3. Епістемологічна роль наукових співтовариств та парадигм (Т. Кун). 4. Когнітивні цінності (простота, несуперечливість, корисність) у структурі теорії. 5. Вплив ідеології та культурних кодів на процес інтерпретації фактів.	Опитування: 2–3 бали – чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 2 бали – часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	3
Самостійна робота № 23	Завдання самостійної роботи № 23	1. Аналітичне есе: «Чи можлива наука без етики?». Студент має проаналізувати кейси з історії науки (наприклад, розщеплення атома або		

		генетичні експерименти), де гостро постало питання вибору між чистотою пізнання та ціннісними імперативами людства. Необхідно навести аргументи за і проти концепції «чистої науки». 2. Компаративна таблиця: Порівняйте раціоналістичний та ірраціоналістичний підходи до розуміння істини. Виділіть критерії: роль розуму, роль інтуїції, ставлення до віри, критерій вірогідності. Це допоможе зрозуміти, як різні ціннісні установки формують різні епістемологічні стратегії. 3. Критичний аналіз тексту: Прочитайте фрагмент праці П. Фейєрабенда «Проти методу» та випишіть 5 ключових тез щодо того, як культурні цінності та суб'єктивні вподобання вчених стимулюють науковий прогрес. Підготуйте коротке резюме про те, чому автор вважає науку «ідеологією» і чи згодні ви з цим твердженням у контексті сучасної цифровізації світу.		
Самостійна робота № 24	Завдання самостійної роботи № 24	1. Аналітичне есе: Оберіть відому історичну або літературну дискусію та проведіть її логічний розбір. Визначте основну тезу сторін, виокремте використані аргументи та проаналізуйте тип демонстрації. Оцініть, чи були допущені логічні помилки або свідомі маніпуляції (софізми). Зробіть висновок про те, чи було досягнуто мети суперечки. 2. Складання «Карті аргументації»: Візьміть актуальну суспільно-політичну проблему (наприклад, «Впровадження ШІ в освіту»). Сформулюйте власну тезу та підберіть до неї 5 різнопланових аргументів: логічних, фактологічних та ілюстративних. Для кожного аргументу передбачте можливу контраргументацію опонента та заздалегідь підготуйте відповіді для захисту своєї позиції. 3. Практикум з виявлення софізмів: Опрацюйте фрагменти сучасних ток-шоу або передвиборчих дебатів. Знайдіть мінімум 3 приклади некоректних прийомів (наприклад, «перехід на особистості» або «надмірне узагальнення»). Запишіть цитату, назвіть вид хитрощів та запропонуйте варіант коректної відповіді, яка б дозволила повернути розмову в конструктивне русло.	1 бал — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 0,5 бала — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	1
Змістовий модуль 8. Критичне мислення				

Самостійна робота № 25	Завдання самостійної роботи № 25	1. Термінологічний компаративний аналіз. Випишіть п'ять різних визначень «критичного мислення» (наприклад, за Еннісом, Макпекком, Халперн, Хічкоком та ЗНУ). Складіть порівняльну таблицю, виділивши спільні та відмінні риси. На основі аналізу напишіть есе-обґрунтування (до 1 стор.) на тему: «Чому уніфікація поняття критичного мислення є складною проблемою?». 2. Кейс-стаді: маніпуляція дефініціями. Знайдіть у медіа-просторі або науково-популярних статтях приклади використання терміна «критичне мислення» у невластивому йому значенні (наприклад, як синонім до простої незгоди або недовіри). Опишіть, як помилкове розуміння терміна впливає на якість дискусії та прийняття рішень. 3. Розробка ментальної карти «Анатомія поняття». Створіть візуальну схему (ментальну карту), де в центрі буде «Критичне мислення», а відгалуженнями стануть: «Інтелектуальні якості», «Логічні інструменти», «Мета», «Перешкоди». Кожне відгалуження має містити посилання на конкретну наукову школу або автора, що підкреслює багатогранність об'єкта дослідження та допомагає структурувати хаотичне поле існуючих визначень.	1 бал — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 0,5 бала — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	1
Семінарське заняття 26	Практичні: опитування або тест	1. Психологічні передумови фази актуалізації: роль попереднього досвіду та мотивації. 2. Когнітивні стратегії активного читання та слухання на етапі побудови знань. 3. Механізми децентрації та переосмислення понять у фазі консолідації. 4. Порівняльний аналіз традиційного уроку та заняття за моделлю «Актуалізація — Усвідомлення — Рефлексія». 5. Діагностика рівнів розвитку критичного мислення на кожному етапі навчання.	1 бал — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 0,5 бала — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	1

Самостійна робота № 26	Завдання самостійної роботи № 26	1. Створення технологічної карти заняття. Виберіть довільну тему з вашого фаху та розробіть план-конспект за трифазною структурою. Для кожної фази (актуалізація, побудова знань, консолідація) пропишіть конкретні методичні прийоми (наприклад, «Знаю/Хочу дізнатися/Дізнався», «Діаграма Венна» тощо) та очікувані результати. Опишіть, як саме діяльність викладача стимулюватиме перехід студента від однієї фази до іншої. 2. Аналітичне есе «Бар'єри впровадження моделі КМ». Проаналізуйте потенційні труднощі, які можуть виникнути при реалізації фази консолідації у великих студентських групах. Розгляньте часові обмеження, психологічну неготовність до відкритої дискусії та авторитарний стиль викладання як чинники, що блокують розвиток критичного мислення. Запропонуйте 3–4 шляхи подолання цих бар'єрів за допомогою цифрових інструментів. 3. Розробка інструментарію рефлексії. Сформулюйте перелік із 10 «відкритих» запитань для фази консолідації, які б спонукали до аналізу не лише змісту навчання, а й самого процесу мислення (метакогнітивна рефлексія). Наприклад: «Які з моїх попередніх переконань були піддані сумніву під час роботи з матеріалом?» або «Який аргумент здався мені найбільш вразливим і чому?». Обґрунтуйте вибір кожного запитання з точки зору	1 бал — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 0,5 бала — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	1
---------------------------	--	--	---	---

		психології сприйняття.		
Самостійна робота № 27	Практичні: опитування або тест	1. Критичний розбір публіцистичного тексту (кейс-стаді): Оберіть статтю на дискусійну тему в медіа. Використовуючи вивчений алгоритм, послідовно виконайте чотири кроки: випишіть основні тези (аналіз), поясніть головну ідею своїми словами (розуміння), перевірте наведені факти через альтернативні джерела (оцінка) та сформулюйте два контраргументи до позиції автора (критика). Обсяг звіту — до 2 сторінок. 2. Складання карти логічних помилок: Проаналізуйте виступи сучасних політиків або рекламні ролики. Знайдіть та опишіть 5 прикладів порушення законів логіки (наприклад, «атака на особистість», «хибна дилема» або «апеляція до авторитету»). Поясніть, як ці маніпуляції впливають на фазу розуміння інформації реципієнтом та як їх можна нейтралізувати за допомогою методів оцінки. 3. Розробка алгоритму прийняття рішення: Сформулюйте складну професійну або життєву проблему. Застосуйте фази критичного мислення для її вирішення. Опишіть, які дані ви проаналізували, як переконалися в їх розумінні, за якими шкалами оцінювали варіанти рішення та яку критику власних припущень здійснили перед фінальним вибором. Результат оформіть у вигляді логічної схеми або таблиці з коментарями.	1 бал — чітка, повна та змістовна відповідь на запитання. 0,5 бала — часткова, але змістовна відповідь або доповнення.	1
Усього за поточний				60

контроль		Підсумковий контроль		
Форма підсумкового контролю	Вид підсумкового контрольного заходу	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Залік	Відповідь на теоретичне питання.	Питання для підготовки: 1. Поняття аргументації. 2. Переконавання і фактори, які впливають на його формування. 3. Специфіка деструктивної та конструктивної критики. 4. Відмінність прямого і побічного доказу. 5. Форми здійснення демонстрації та можливості помилки при цьому. 6. Правила і помилки щодо тези доказу. 7. Види аргументів. Правила аргументування та помилки з аргументами. 8. Софізми та їх основні риси. 9. Багатозначні вислови й ситуативні слова. 10. Поняття доказування у кримінальному процесі. 11. Докази у кримінальному процесі та їх процесуальні джерела. 12. Класифікація доказів у кримінальному процесі та можливості їх використання у процесі аргументації. 14 13. Правила оцінювання доказів у кримінальному процесі. 14. Обставини, що підлягають доказуванню у кримінальному процесі. 15. Речові докази у кримінальному процесі, їх оформлення, зберігання та використання. 16. Документи як джерела доказів у кримінальному процесі. 17. Висновок експерта як джерело доказів у	2 питання, відповідь на кожне оцінюється у 10 балів 10-9 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Наявна авторська позиція 8-7 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. 6-5 балів – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. 4-3 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними. 2-1 бал - відповідь студента фрагментарна. У відповіді цілком	20

		кримінальному процесі. 18. Особи, які не підлягають допиту як свідки, та особи, що вправі відмовитись від давання показань. 19. Докази у цивільному процесі та їх види. 20. Належність і допустимість доказів у цивільному процесі. 21. Обов'язки доказування та підстави звільнення від доказування у цивільному процесі. 22. Судові доручення та збирання доказів у цивільному процесі. 23. Підстави і способи забезпечення доказів у цивільному процесі. 24. Пояснення сторін і третіх осіб у цивільному процесі. 25. Показання свідка і особи, які не можуть бути свідками у цивільному процесі. 26. Порядок витребування письмових доказів у цивільному процесі. 27. Відповідальність за невиконання вимоги суду подати письмові докази. 28. Витребування, зберігання, огляд і повернення речових доказів у цивільному процесі. 29. Висновки експерта, їх використання у цивільному процесі. 30. Поняття і види доказів у господарському процесі. 31. Обов'язки доказування і подання доказів у господарському процесі. 32. Належність і допустимість доказів у господарському процесі. 33. Підстави звільнення від доказування у господарському процесі.	відсутня самостійність	
--	--	---	-----------------------------------	--

		34. Письмові докази у господарському процесі. 35. Речові докази у господарському процесі. 36. Витребування доказів у господарському процесі. 37. Огляд та дослідження письмових і речових доказів у господарському процесі. 38. Повернення письмових і речових доказів у кримінальному процесі. 39. Призначення і проведення судової експертизи у господарському процесі. 40. Висновок експерта у господарському процесі. 15 41. Оцінювання доказів у господарському процесі. 42. Фактори, які впливають на результат вирішення цивільного спору. 43. Фактори, які вказують на хибну судову стратегію. 44. Варіанти судової стратегії, які можуть бути вибрані з урахуванням обставин справи. 45. Поняття цивільної процесуальної тактики. 46. Фактор раптовості. 47. Фактор таємності. 48. Фактор оперативності. 49. Справляння позитивного враження на суд. 50. З'явлення відводу судді. 51. Оскарження дій судді. 52. Подання клопотань на письмові звернення до суду. 53. Заперечення проти дій судді та зауваження до протоколу судового засідання. 54. "Замовчування" помилок судді. 55. Звукозапис судового засідання з розгляду справи. 56. Робота з протилежною стороною. 57. Тактичні прийоми нападу.		
--	--	--	--	--

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

		58. Тактичні прийоми захисту. 59. Тактичні прийоми збирання та надання доказів суду. 60. Прийоми затягування справи. 61. Тактичні прийоми доказування. 62. Тактичні прийоми дослідження окремих засобів доказування. 63. Тактика роботи зі свідками. 64. Тактичні прийоми роботи з письмовими доказами. 65. Тактика роботи з експертом. 66. Тактика судових дебатів.		
	Контрольне тестування	Тести - 20 питань, розміщені у Moodle.	1 бал за кожну правильну відповідь. На проходженні тесту дається одна година і одна спроба	20
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

10. Рекомендована література

Основна:

1. Конверський А. Є. Логіка : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 424 с.
2. Петрушенко В. Л. Філософія : курс лекцій : навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації ; 3-тє видання, перероб. і доповн. Львів : Магнолія плюс, 2025. 504 с.
3. Тягло О. В. Критичне мислення : навчальний посібник. Харків : Основа, 2024. 192 с.
4. Хоменко І. В. Еристика : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2024. 280 с.
5. Юркевич О. М., Павленко Ж. О. Культура фахової аргументації : навчальний посібник. Харків : Право, 2022. 232 с..

Додаткова:

1. Ворбертон Н. Коротка історія філософії / пер. А. Мороховська. Київ : Наш формат, 2023. 224 с.
2. Циба В. Сучасна філософія свідомості : навчально-методичний посібник. Київ : НаУКМА, 2023. 169 с.
3. Simply Philosophy. London : Dorling Kindersley Limited DK, 2022. 225 p.
4. Конверський А. Є. Логіка : підручник для студентів юридичних факультетів. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 424 с.
5. Хоменко І. В. Еристика : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2024. 280 с.
6. Юркевич О. М., Павленко Ж. О. Культура фахової аргументації : навчальний посібник. Харків : Право, 2022. 232 с.
7. Синиця А. С. Логіка : навчальний посібник. Львів : Новий Світ-2000, 2023. 236 с.
8. Щербина О. Ю. Філософія логіки : навчальний посібник. Київ : Видавництво «Центр учбової літератури», 2024. 216 с.

Інформаційні ресурси:

1. Філософська думка України XI–XVIII ст.: від патристики до схоластики / Стратій Я. та ін. Київ : НАН України, 2023. Електронна бібліотека Інституту філософії ім. Г. Сковороди. URL: https://www.filosof.com.ua/elektronna_biblioteka
2. Plato. Stanford Encyclopedia of Philosophy. 2024. URL: <https://plato.stanford.edu/entries/plato/>
3. Schopenhauer Arthur. Stanford Encyclopedia of Philosophy. 2025. URL: <https://plato.stanford.edu/entries/schopenhauer>

-
4. Aristotle's Rhetoric. Stanford Encyclopedia of Philosophy. 2024. URL: <https://plato.stanford.edu/entries/aristotle-rhetoric/>
 5. Біографія Ніколо Макіавеллі. URL: <https://kuzminykh.org/1738-niccolo-machiavelli.html>
 6. Біографія Сократа. URL: <https://riara.com.ua/sokrat>
 7. Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства. URL: <https://lib.in.ua/103650-globalizacziia-naslidky-dlia-liudyny-i-suspilstva/>

РЕГУЛЯЦІЇ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять обов'язкове, оскільки курс зорієнтовано на синтез актуальних теоретичних підходів та практичних методів наукових досліджень у соціальній сфері. Будь ласка, беріть участь у обговоренні! Вміння висловлювати свою думку максимально важливо для формування належних дослідницьких компетенцій в соціальній сфері.

Пропуски прийнятні лише з поважної причини. Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій. За умови систематичних пропусків може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни (див. посилання на Положення у додатку до силабусу).

Політика академічної доброчесності

Кожний з учасників навчального процесу зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Не допускаються письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства. Використання будь-якої інформації має бути правильно оформлене з дотриманням авторських прав. Якщо ви не впевнені у наявності плагіату, то можете перевірити себе за допомогою програмного забезпечення <https://strikeplagiarism.com/en/>, яке є в наявності у науковій бібліотеці ЗНУ. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу).

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Студент має бути впевненим користувачем програмного комплексу Moodle, який знаходиться на сайті ЗНУ. Наявність та валідність паролю є обов'язковою вимогою для початку навчання. Електронні пристрої можна використовувати лише в рамках навчальної необхідності. Під час аудиторних занять необхідно переводити свої телефони, смартфони, планшети та розумні годинники у беззвучний режим. Вони можуть відволікати вас, викладача та ваших колег. Протягом заняття варто утримуватись від надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірки електронної пошти, соціальних мереж тощо.

Комунікація

Очікується, що студенти перевірятимуть свою електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle та реагуватимуть своєчасно. Всі робочі оголошення надсилаються через старосту та розміщуються в Moodle. Будь ласка, перевіряйте повідомлення вчасно. Електронна пошта має бути підписана справжнім ім'ям і прізвищем.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається [Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ](https://lnk.ua/9MVwgEpVz): <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>.

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.

Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.